

*Персенко Л. І., аспірант кафедри
фінансового та банківського менеджменту
Дніпропетровської державної фінансової академії*

ДЕЯКІ ПІДХОДИ ЩОДО ФОРМУВАННЯ ПОЛІТИКИ РОЗВИТКУ РЕГІОНІВ

***Анотація.** Ефективність функціонування національної економіки значною мірою залежить від рівня соціально-економічного розвитку регіонів, які на сьогодні відзначаються суттєвою галузевою, територіальною та функціональною диференціацією. Саме з цих причин існує необхідність розробки політики розвитку для кожного окремо взятого регіону України.*

У статті розглянуто сучасні аспекти розвитку регіонів України, звертаючи увагу на їх структурні особливості. Зокрема проаналізовано фактори, які безпосередньо впливають на показники діяльності регіону. Встановлено, що значний вплив на формування політики розвитку регіонів сьогодні має глобальна фінансова криза, економічна та політична криза України. Також проведений аналіз дає змогу зробити висновок про суттєві відмінності в рівнях розвитку регіонів, що насамперед проявляється через показники валового регіонального продукту. Як наслідок, це призводить до значних регіональних диспропорцій. Регіони, за показником ВРП на душу населення, було поділено на чотири основні групи. Зважаючи на те, що Дніпропетровська область є регіоном-лідером, на його прикладі було проаналізовано тенденції соціально-економічного розвитку даного регіону в сучасних кризових умовах.

***Ключові слова:** регіон, соціально-економічний розвиток, політика розвитку, нестабільна фаза економіки.*

Постановка проблеми. Сучасний соціально-економічний розвиток регіонів України, його стан та тенденції, оцінка спроможності регіонів реалізовувати свої соціально-економічні інтереси в умовах кризи є проблемними питаннями не більше регіональної політики, а і всієї держави. Основні заходи у сфері економічного розвитку останнім часом спрямовані на вирішення гострих викликів фінансової нестабільності, яка є наслідком економічної та політичної кризи в країні, воєнних дій на сході України. Починаючи з 2008 року в соціально-економічному стані більшості регіонів проявляються негативні кризові тенденції. За таких умов пошук принципово нових підходів щодо проведення оптимальної політики відновлення та розвитку регіонів є актуальним.

Наслідки світової фінансово-економічної кризи у регіональному розрізі мали різний прояв, в залежності від того, яка сфера діяльності є основною для конкретного регіону та від ступеня інтегрованості регіону в світові глобалізаційні процеси. Все це призвело до погіршення ситуації в економіці регіонів, що характеризується загостренням старих та появою нових проблем: послаблення міжрегіональних зв'язків, посилення міжрегіональної диспропорційності, зниження загального рівня конкурентоспроможності регіонів України.

Метою статті є вивчення сучасних аспектів розвитку регіонів (адміністративних областей) України з урахуванням структурних особливостей та визначення факторів, що впливають на розвиток регіонів у нестабільній фазі економіки.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблемам соціально-економічного розвитку регіонів присвячено чимало наукових праць провідних вітчизняних вчених: С.О. Білої, В.М. Гейця, З.С. Варналія, К.А. Фісун, Є.М.Крячко, О.В. Черевко, Б.М.Данилишина, О.В. Шевченко, М.І. Долішнього, А.А. Савченко, О.Ю. Снігової, Т.Г. Логутової. Так, С.О. Біла та О.В. Шевченко дослідили тенденції соціально-економічного розвитку України протягом

2010–2011 рр. та проаналізували наслідки глобальної економічної кризи 2008 р. для регіонів. У дослідженні О.Ю. Снігової виявлено внутрішні особливості розвитку промислових регіонів України в період післякризового відновлення. У наукових роботах В.М. Гейця висвітлені проблеми трансформації економіки України, її структурних перетворень, обґрунтовані підходи до визначення стратегії соціально-економічного розвитку регіонів України [4]. У роботах Б.М. Данилишина досліджено стан розвитку промисловості регіонів України, зокрема, звернена увага на еколого-економічні проблеми та інноваційну складову забезпечення стійкого розвитку продуктивних сил України [5].

Та все ж, розглянуті наукові дослідження не повною мірою розкривають всі фактори впливу фінансової та політичної кризи на соціально-економічний розвиток регіонів України, що й обумовлює необхідність подальшого дослідження даної проблеми.

Виклад основного матеріалу. Глобальна фінансова криза, політична, економічна криза та воєнні дії на сході України негативно впливають на функціонування національної економіки, регіонів України, господарюючих суб'єктів, гальмуючи їх розвиток. Нерівномірність та структурні диспропорції регіонального економічного розвитку в Україні сьогодні виявляють необхідність дослідження їх структурних особливостей з метою розробки та забезпечення ефективної довгострокової стратегії розвитку.

Складний процес соціально-економічного функціонування регіонів України у кризовий період залежить від ряду факторів, що безпосередньо впливають на показники діяльності регіону, серед яких варто виділити:

- скорочення інвестицій. Так, зниження обсягів міжнародних та внутрішніх інвестицій ускладнює процес відновлення регіональних економік;

- погіршення стану науково-інноваційного потенціалу, тобто, зменшення обсягів фінансування інноваційної діяльності, зниження ефективності інноваційного процесу у промисловості, що створює обмежене коло можливостей для економік регіонів до відновлення темпів зростання;

- вичерпування сировинної моделі економіки країни, що означає високий рівень залежності від кон'юнктурних коливань на світових сировинних ринках, які залишаються головними ринками збуту для промислових регіонів України (в переважній більшості це регіони-лідери), що є своєрідним каталізатором кризових тенденцій;

- зменшення обсягів сільськогосподарського виробництва, непрозорість аграрного ринку. Слабкий розвиток інфраструктури збуту продукції та її висока собівартість витісняють вітчизняного сільськогосподарського виробника з внутрішнього ринку і, як наслідок, гальмують відновлювання економічного стану аграрних регіонів;

- гіпертрофія експортоорієнтованого сектора економіки. В умовах глобалізації посилюються процеси заміщення імпортом неконкурентоспроможних видів вітчизняного виробництва, тим самим створюючи реальні загрози посткризовому відновленню;

- зменшення міжрегіонального зв'язку свідчить про те, що значна експортна орієнтованість економік окремих регіонів, низький рівень господарських зв'язків всередині країни та посилення диспропорційності показників соціально-економічного розвитку порушують консолідований економічний простір країни, результатом чого є сповільнення відновлення регіональних економік;

- погіршення екологічного стану. Екстенсивне використання природних ресурсів, відсутність дієвого державного контролю за виконанням законів про охорону природи, збільшення викидів забруднювальних речовин у атмосферне повітря різними джерелами, зокрема автомобільним транспортом тощо, становить загрозу сталому розвитку регіонів України.

Одним із головних проявів регіональних диспропорцій в Україні є суттєві відмінності в рівнях соціально-економічного розвитку між регіонами, що відображаються через показники валового регіонального продукту (ВРП) і ВРП на одну особу.

За офіційними статистичними даними, ВРП на душу населення в Україні у 2012 р. дорівнював 32002 грн. Необхідно зауважити, що цей показник значно відрізняється по регіонах. ВРП на душу населення Києва у 3,04 рази більший, ніж середній по країні, та у 6,7 рази більший, ніж

у Чернівецькій області. В.М. Геєць запропонував усі регіони за показником ВРП на душу населення поділити на чотири основні групи [4].

Так, у 2012 р. показник валового регіонального продукту на душу населення у Києві становив 97429 грн., у Дніпропетровській області – 44650 грн., у Донецькій, Запорізькій, Київській, Одеській, Полтавській, Харківських областях та м. Севастополь – від 25000 до 40000 грн., у решті областей – від 14000 до 25000 грн. І лише в 5 регіонах – лідерах України, а саме: у Дніпропетровській, Донецькій, Київській, Полтавській областях і Києві ВРП на одну особу був вищим за середній по країні показник.

Також показовою була диференціація доходів і видатків місцевих бюджетів України в розрахунку на одну особу наявного населення – розрив між максимальним і мінімальним рівнем даного показника складає 3 рази (доходи місцевих бюджетів у розрахунку на одну особу у 2012 р. були максимальними у Києві (52924,5 грн.), Донецькій області (29981,4 грн.) та Дніпропетровській області (29940,3 грн.), а мінімальними - у Закарпатській області (17898,2 грн.)). Значною була диференціація за регіонами видатків із місцевих бюджетів на одного мешканця території, причому з 24 областей приблизно в третини обсяги видатків були більші за середнє значення по країні [13].

Розміщення родовищ стратегічних природно-сировинних ресурсів безпосередньо впливає на регіональну диференціацію України, адже саме до даних ресурсів прив'язувалися підприємства видобувної та переробної промисловості. Наприклад, виробництво промислової продукції здійснюється у областях, де розміщено підприємства гірничо-металургійного комплексу: у Запорізькій, Донецькій, Дніпропетровській, Луганській та Полтавській областях. Завдяки цьому вищого рівня розвитку досягли регіони, які мають значні корисні копалини, наприклад, Донецька та Дніпропетровська області, а високий рівень соціально-економічного розвитку Києва й області пояснюється статусом столиці, що супроводжується високою діловою активністю.

Не менш виразними є і абсолютні показники виробництва продукції на душу населення в Україні у 2013 р. в порівнянні з 1990 р. (табл. 1).

Наведені в табл. 1 дані свідчать, що на момент проголошення незалежності Україна мала значно вищі показники виробництва основних видів продукції, ніж у 2013 р. У 1990 р. Україна входила в число найбільш розвинених промислових держав Європи і мала одну з найпотужніших у світі й найбільшу в Європі гірничо-металургійну галузь. В результаті приватизації саме ця галузь перша потрапила під повний контроль закордонних транснаціональних корпорацій. Так, гірничо-металургійна промисловість України перестала бути конкурентною [11].

Таблиця 1

Виробництво продукції на душу населення у 2013 р. в порівнянні з 1990 р.

Продукція	1990 рік	2013 рік	Відхилення 2013 рік проти 1990 р., %
Електроенергія, кВт/год.	5752	4271	-25,75
Нафта, кг	110	48	-56,36
Природний газ, куб. м	548	469	-14,42
Вугілля, кг	3461	1413	-59,17
Залізна руда, кг	718	4073	467,27
Сталь, кг	1011	332	-67,16
Чавун, кг	863	641	-25,72
Прокат, кг	874	392	-55,15
Цемент, кг	438	218	-50,23

Джерело: розраховано автором на основі [11,13]

Та все ж сировинну спрямованість мають насамперед регіони – індустріальні лідери. У 2012 р. у структурі промислового виробництва Дніпропетровської області лише на металургійну промисловість припадало 44,2 %, у Донецькій області частка металургійної промисловості дорівнювала 48,9 %. У тому ж році у Полтавській області 55 % промислового виробництва склали видобуток паливно-енергетичних корисних копалин та виробництво коксу і продуктів нафтопереробки.

Структура виробництва та експорту регіонів-лідерів України здебільшого не відповідає загальносвітовим тенденціям, зокрема – структурі виробництва та експорту в країнах, що є світовими економічними лідерами. Так, ще в середині ХХ ст. розвиток чорної металургії справді визначав загальний рівень соціально-економічного розвитку країни. Однак, якщо в 1950 р. 78 % світового експорту сталі припадало на промислово розвинені країни, з яких лише на США – 46 %, то в 2000 р. у структурі світового експорту сталі промислово розвинені країни склали вже менше половини (47 %), зокрема США – 12 %, тоді як частка країн менш розвинених зросла. Наприклад, у 2000 р. у світовому експорті сталі частка Китаю збільшилась з 0,3% у 1950 р. до 15 % [12]. У 2007 р. Китай посідав перше місце серед країн світу за обсягами виробництва сталі, на другому місці перебувала Японія, на третьому – США, Україна – на восьмому [15].

При цьому, в Україні, на відміну від інших країн – найкрупніших виробників сталі, в 2007 р. 44,8 % сталі вироблялося морально застарілим мартенівським способом [13]. Оскільки мартенівський спосіб є енергоємним, екологічно небезпечним, то висока частка металопродукції в структурі товарного експорту України робить її економіку та особливо економіку індустріальних лідерів особливо вразливою до коливань цін на світовому ринку енергоресурсів.

Як зазначає вітчизняний науковець Б.М. Данилишин: «...головна причина майбутнього світового падіння попиту на чорні метали – це розпочата третя промислова революція» [5]. Зокрема, третя промислова революція має характеризуватися широким впровадженням адаптивного виробництва та застосуванням заміників металу, внаслідок чого можливе скорочення попиту на метал.

Таким чином, одним із основних факторів впливу на відновлення ВРП є ступінь залежності регіонів від зовнішньої торгівлі. На Україну впливає стан світової економіки, зокрема, внаслідок процесів глобалізації цей зв'язок є більш значущим.

Так, у 2008 р. обсяги експорту та імпорту різко знизилися, як і в більшості країн світу. У 2010-2011 рр. показники експорту у порівнянні з 2008 р. було відновлено по всій території України, а в 2012 р. багато регіонів знизили кількість експортованої продукції, що є доказом повторного входження країни у кризовий стан. Також лише в промислових областях експорт значно перевищує імпорт, хоча цього недостатньо для покращення негативного торговельного сальдо в країні. Передусім експорт України орієнтований на металургійну, машинобудівну, хімічну та харчову продукцію. Тому відповідно й регіони, що спеціалізуються на цих сферах виробництва, мають значні частки в загальному обсязі експорту, що також відповідає й високим показникам ВРП. Зменшення іноземного попиту на українську продукцію мало істотний негативний вплив на відновлення обсягів виробництва областей-експортерів, а саме: Дніпропетровської, Донецької, Запорізької та Луганської.

Зважаючи на те, що Дніпропетровська область є регіоном-лідером, проаналізуємо на його прикладі тенденції соціально-економічного розвитку даного регіону в сучасних кризових умовах, які породжують нестабільну фазу функціонування економіки Дніпропетровщини.

Проведемо аналіз основних показників діяльності Дніпропетровської області протягом

2011-2013 рр., що характеризують соціально-економічний розвиток регіонів (табл. 2).

Відповідно до наведених даних у табл. 2 протягом 2011-2013 рр. ВРП Дніпропетровської області зростає, хоча дані збільшення і не є суттєвими. Зокрема, ВРП на одну особу у 2013 році збільшився на 10 % в порівнянні з 2011 роком та становив 46475 грн., що вище середнього рівня по Україні.

Загалом протягом 2013 р. розвиток Дніпропетровської області супроводжувався низкою суперечливих тенденцій, які найгостріше проявились саме у традиційних галузях. Основними підсумками економічної діяльності для регіону стали наступні.

1. Відновилось падіння обсягів промислового виробництва, яке склало 1,9 % у 2012 р. Виробництво у переробній промисловості зменшилось на 5,9 %, у постачанні електроенергії, газу і пари – на 7,8 %. Найбільшим спад був у базових галузях: на підприємствах машинобудування – на 28,6 %, з виробництва коксу та продуктів нафтопереробки – на 13,4 %, гумових і пластмасових виробів – на 9,2 %. Помітно скоротилось виробництво у харчовій промисловості (на 3,1 %) та меншою мірою – у металургії (на 0,8 %). З огляду на те, що основу економіки області складають підприємства добувної промисловості та металургійної галузі, головною проблемою розвитку регіону є зниження попиту на товари цих галузей на зовнішніх ринках, внаслідок чого і відбулось падіння обсягів виробництва.

2. Залишається неоптимальною структура сільськогосподарського виробництва попри значне зростання обсягу виробництва, яке склало 27,9 % (у т.ч. на сільськогосподарських підприємствах – на 36,4 %, у господарствах населення – на 16,9 %) за 2013 р. Зокрема, аграрне виробництво є недостатньо зорієнтованим на потреби внутрішньої переробки і споживання у регіоні, що призводить до структурних диспропорцій ринку продовольства Дніпропетровщини.

3. Триває сповільнення темпів капітального інвестування: за 11 місяців 2013 року освоєно лише 13,3 млрд. грн. капітальних інвестицій, що на 14,4 % менше, ніж у аналогічному періоді 2012 року. Основним джерелом капітальних інвестицій залишаються власні кошти підприємств та організацій (82,7 % загального обсягу), тоді як за рахунок коштів державного та місцевих бюджетів сформовано лише 3,4 % капіталовкладень. Зменшення інвестиційного капіталу зумовило і скорочення обсягів будівельних робіт (на 7,8 %). До того ж, понад 80 % усіх виконаних будівельних робіт припадає на міста Дніпропетровськ та Кривий Ріг, що у подальшому призведе до ще більшої концентрації капіталопотоків у ці міста з одночасним ослабленням фінансового ресурсу сільських територій області.

4. На фоні стабільного зростання заробітної плати (яка у 2013 р. склала 3335 грн.) в економіці області залишається значною галузева диференціація рівнів оплати праці. Так, найвищу зарплату отримують працівники фінансових та страхових установ, підприємств добувної промисловості та металургійного виробництва (заробітна плата у цих сферах є вищою на 40-82 %, ніж середня по області). Найнижчу зарплату отримують працівники підприємств текстильного виробництва (на 50 % нижче середньої). Так розриви у рівнях оплати праці призводять до коливань ринку праці, пов'язаних з невідповідністю попиту і пропозиції робочої сили, передусім, з погляду професійних і кваліфікаційних характеристик робочої сили. Як наслідок, чисельність офіційно зареєстрованих безробітних лише за листопад 2013 р. зросла на 6,7 % і станом на 1 грудня 2013 р. склала 59,9 тис. громадян, 58 % з яких становили жінки, а 43,6 % – особи у віці до 35 років [2].

**Показники, що характеризують соціально-економічний розвиток
Дніпропетровської області протягом 2011-2013 рр.**

Показники	2011 рік	2012 рік	2013 рік	Відхилення	
				2013 рік проти 2011 року	2013 рік проти 2012 року
ВРП, млн. грн.	140020	147970	154030	1,10	1,04
ВРП на одну особу, грн.	42068	44650	46475	1,10	1,04
Доходи населення, млн. грн.	101868	118823	126217	1,24	1,06
Індекс споживчих цін, %	104,3	99,7	100,4	0,96	1,01
Роздрібний товарооборот підприємств, млн. грн.	29904,2	35035,1	37741,5	1,26	1,08
Експорт товарів і послуг, млн. дол. США	10757,9	10517,9	10337,7	0,96	0,98
Імпорт товарів і послуг, дол. США	7187,5	6969,2	5861,3	0,82	0,84
Кількість безробітних, тис. осіб	112,3	108,5	106,8	0,95	0,98
Середньомісячна заробітна плата, грн.	2790,5	3138,1	3335,5	1,20	1,06

Джерело: розраховано автором на основі [6]

Загалом економіка Дніпропетровської області має високий показник концентрації промислового виробництва, що позначається на рівнях економічного розвитку окремих районів, міст і селищ. Підтвердженням різної економічної активності територій області є таке:

- переважна частка (77 %) реалізованої промислової продукції припала на підприємства Кривого Рогу (38 %), Дніпропетровська (25 %) і Дніпродзержинська (14 %);

- понад 90 % прямих іноземних інвестицій зосереджено у Кривому Розі (5177,1 млн. дол. або 64,7 % загального обсягу інвестицій) та Дніпропетровську (2082 млн. дол. або 26 %);

- найвищий рівень зареєстрованого безробіття спостерігався у м. Жовті Води (4,4 %), найнижчий – у Дніпропетровську (0,7 %). Серед районів найбільшим цей показник був у Покровському районі (3,5 %), найменшим – у Павлоградському районі (0,8 %);

- станом на кінець вересня 2013 р. на одне вільне робоче місце у середньому по області претендувало 3 особи. У м. Павлоград зазначений показник дорівнював 1, у м. Дніпропетровську – 2. Водночас у Покровському районі на одне вільне робоче місце претендували 15, а у м. Жовті Води – 18 осіб [2].

Найбільш критичними для Дніпропетровської області є розриви у розмірі заробітної плати промислових та аграрних районів: найвищі показники середньомісячної зарплати характерні для розвинених промислових міст (Тернівка – 4187 грн., Кривий Ріг – 3236 грн.) та районів (Павлоградський – 5073 грн., Петропавлівський – 4534 грн.), а найменші показники – для територій з домінуванням аграрного сектора та підприємств сфери обслуговування (Томаківський район – 1624 грн., Юр'ївський район – 1720 грн.).

Тобто, для Дніпропетровської області розбіжність рівнів і якості розвитку її районів має великий ступінь нерівномірності. Тому при обґрунтуванні стратегії розвитку Дніпропетровської області перш за все мають бути враховані критерії більшої збалансованості розвитку територій області.

Також одним з основних завдань місцевих органів влади має бути підтримка сприятливого підприємницького клімату в регіоні та мінімізація негативних впливів кризи на малий і середній бізнес. Також важливим заходом є оптимізація витрат з місцевих бюджетів, жорстка економія коштів за всіма статтями витрат місцевих бюджетів, прийняття бездефіцитного місцевого бюджету, а також пошук додаткових джерел фінансування місцевого бюджету. Доцільним є проведення політики збереження робочих місць шляхом недопущення необґрунтованого скорочення робочих місць, виділення коштів на оплату громадських робіт, що будуть виконуватися тимчасовими безробітними, підтримкою місцевих товаровиробників.

Висновки. Сьогодні на соціально-економічний розвиток регіонів України впливає низка зовнішніх і внутрішніх факторів, серед яких визначальним є політична та економічна нестабільність країни в цілому, і як наслідок, кожного з її регіонів.

В Україні спостерігаються суттєві відмінності в рівнях розвитку регіонів, що насамперед проявляється через показники валового регіонального продукту, і це призводить до значних регіональних диспропорцій.

Саме тому актуальним є розробка принципово нових підходів щодо політики економічного розвитку кожного окремо взятого регіону, що передбачали б комплекс продуманих заходів загальнодержавного характеру з урахуванням територіальних особливостей. Децентралізація державного управління може стати ефективним шляхом подолання цієї проблеми, оскільки влада на краще знає проблеми й потреби регіонів, а також може ефективніше їх вирішувати, що стимулюватиме подолання диспропорцій у розвитку окремих територій.

Список використаної літератури

- 1.Адно Ю. Мировая металлургия на пороге нового столетия // Мировая экономика и международные отношения. – 2001. – № 8. – С. 59.
- 2.Баталов О.А., Жук В.І. Напрями розкриття прихованого потенціалу в контексті завдань диверсифікації економіки регіону (на прикладі Дніпропетровської області). Аналітична записка [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.niss.gov.ua/articles/1467>.
- 3.Возна Л. Основні суперечності та перспективи використання соціально-економічного потенціалу регіонів. Відділ економічної та соціальної стратегії [Електронний ресурс] / Л. Возна. – Режим доступу : <http://www.niss.gov.ua/Monitor/august08/19.htm>.
- 4.Геєць В.М. Структурні зміни та економічний розвиток України : монографія //В.М. Геєць, Л.В. Шинкарук, Т.І. Артёмова [та ін.]. – К.: Ін-т економ. та прогноз., 2011. – 696 с.
- 5.Данилишин Б.М. Третья промышленная революция и Украина. <http://nvua.net/opinion/danylyshyn/Est-li-budushchee-u-otechestvennoy->[Електронний ресурс]. – Режим доступу : metallurgii-17573.html
- 6.Дніпропетровщина у цифрах у 2013 році [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.dnestrstat.gov.ua/>
- 7.Логутова Т.Г. Післякризове оновлення економіки України: проблеми та досягнення / Т.Г. Логутова, А.А. Савченко // Теоретичні і практичні аспекти економіки та інтелектуальної власності. – 2012. – № 1. Ч. 1. – С. 240–244.
- 8.Особливості політики регіонального розвитку України на сучасному етапі [Електронний

ресурс]. – Режим доступу: http://www.osvita.lviv.ua/textes/o_regiony.html.

9.Регіони України у післякризовий період: ризики та перспективи розвитку: аналіт. доп. / С. О. Біла, О. В. Шевченко, В. І. Жук, М. О. Кушнір [та ін.]; за ред. С. О. Білої. – К. : НІСД, 2011. – 104 с.

10.Ринок праці (статистичні дані Державної служби статистики України) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.dcz.gov.ua/control/uk/statdatacatalog/>

11.Сирота М.Д. Україна у геополітичному просторі третього тисячоліття. – 2-ге вид. – К.: ПУЛЬСАРИ, 2007. – 216 с.

12.Соціально-економічний розвиток регіонів України за січень-серпень 2010 року. – К. : Держкомстат, 2010. – 25 с.

13.Статистичний щорічник України за 2013 рік [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://ukrstat.org/uk/druk/publicat/kat_u/publ1_u.htm

14.Стукало Н. В. Глобальна фінансова криза: теорія і практика подолання наслідків фінансових потрясінь / Н. В. Стукало, О. М. Мозговий // Ринок цінних паперів. – 2008. – № 11–12. – С.31–37.

15.International Iron and Steel Institute [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.worldsteel.org>

Persenko L. I. Postgraduate of Financial and Banking management Department; Dnepropetrovsk State Financial Academy

SOME APPROACHES TO REGIONAL DEVELOPMENT POLICY

Abstract. *Effectiveness of national economy largely depends on the level of socio-economic development of regions that are currently observed substantial sectoral, territorial and functional differentiation. For these reasons there is a need for the development of policies for each individual region of Ukraine.*

The article deals with modern aspects of regional development in Ukraine, paying attention to their structural features. In particular, analyzes the factors that directly affect the performance of the region. Established that a significant impact on regional development policy today is the global financial crisis, the economic and political crisis in Ukraine. Also, the analysis allows to conclude that significant differences in levels of regional development, which is primarily manifested through the gross regional product. Consequently, this leads to significant regional disparities. It was divided into regions in terms of per capita GRP in four main groups. Given that the Dnipropetrovsk region - is the region leader, his example was analyzed trends in socio-economic development of the region in the current crisis.

Keywords: *region, socio-economic development, policy development phase unstable economy.*

References

1. Adno Iu. Myrovaia metallurhyia na porohe novoho stoletyia // Myrovaia ekonomyka y mezhdunarodnye otnosheniya. – 2001. – № 8. – S. 59.
2. Batalov O.A., Zhuk V.I. Napriamy rozkryttia prykhovanoho potentsialu v konteksti zavdan dyversyfikatsii ekonomiky rehionu (na prykladi Dnipropetrovskoi oblasti). Analitychna zapyska [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu: <http://www.niss.gov.ua/articles/1467>.
3. Vozna L. Osnovni superechnosti ta perspektyvy vykorystannia sotsialno-ekonomichnoho potentsialu rehioniv. Viddil ekonomichnoi ta sotsialnoi stratehii [Elektronnyi resurs] / L. Vozna. – Rezhym dostupu : <http://www.niss.gov.ua/Monitor/august08/19.htm>.
4. Heiets V.M. Strukturni zminy ta ekonomichni rozvytok Ukrainy : monohrafiia V.M. Heiets, L.V. Shynkaruk, T.I. Artomova [ta in.]. – K.: In-t ekonomiky ta prohnozuv, 2011. – 696 s.

5. Danylyshyn B.M. Tretia promyshlennaia revoliutsiia y Ukrainy. [http://nvua.net/opinion/danylyshyn/Est-li-budushchee-u-otechestvennoy-\[Elektronnyi_resurs\].](http://nvua.net/opinion/danylyshyn/Est-li-budushchee-u-otechestvennoy-[Elektronnyi_resurs].) – Rezhym dostupu : metallurgii-17573.html
6. Dnipropetrovshchyna u tsyfrakh u 2013 rotsi [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu : <http://www.dneprstat.gov.ua/>
7. Lohutova T.H. Pislakryzove onovlennia ekonomiky Ukrainy: problemy ta dosiahnennia / T.H. Lohutova, A.A. Savchenko // Teoretychni i praktychni aspekty ekonomiky ta intelektualnoi vlasnosti. – 2012. – № 1. Ch. 1. – S. 240–244.
8. Osoblyvosti polityky rehionalnoho rozvytku Ukrainy na suchasnomu etapi [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu: http://www.osvita.lviv.ua/textes/o_regiony.html.
9. Rehiony Ukrainy u pislakryzovyi period: ryzyky ta perspektyvy rozvytku: analit. dop. / С. О. Bila, О. V. Shevchenko, V. I. Zhuk, M. O. Kushnir [ta in.]; za red. S. O. Biloi. – K. : NISD, 2011. – 104 s.
10. Rynok pratsi (statystychni dani Derzhavnoi sluzhby statystyky Ukrainy) [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu: <http://www.dcz.gov.ua/control/uk/statdatacatalog/>
11. Syrota M.D. Ukraina u heopolitychnomu prostori tretoho tysiacholittia. – 2-he vyd. – K.: PULSARY, 2007. – 216 s.
12. Sotsialno-ekonomichnyi rozvytok rehioniv Ukrainy za sichen-serpen 2010 roku. - K. : Derzhkom- stat, 2010. – 25 s.
13. Statystychnyi shchorichnyk Ukrainy za 2013 rik [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu: http://ukrstat.org/uk/druk/publicat/kat_u/publ1_u.htm
14. Stukalo N. V. Hlobalna finansova kryza: teoriia i praktyka podolannia naslidkiv finansovykh potriasin / N. V. Stukalo, O. M. Mozghovyi // Rynok tsinnykh paperiv. – 2008. – № 11–12. – S.31–37.
15. International Iron and Steel Institute [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu: <http://www.worldsteel.org>

*Персенко Л. И., аспирант кафедры
финансового и банковского менеджмента
Днепропетровской государственной финансовой академии*

НЕКОТОРЫЕ ПОДХОДЫ К ФОРМИРОВАНИЮ ПОЛИТИКИ РАЗВИТИЯ РЕГИОНОВ

***Аннотация.** Эффективность функционирования национальной экономики в значительной степени зависит от уровня социально-экономического развития регионов, которые сегодня отмечаются существенной отраслевой, территориальной и функциональной дифференциацией. Именно по этим причинам существует необходимость разработки политики развития для каждого отдельно взятого региона Украины.*

В статье рассмотрены современные аспекты развития регионов Украины, обращая внимание на их структурные особенности. В частности проанализированы факторы, которые непосредственно влияют на показатели деятельности региона. Установлено, что значительное влияние на формирование политики развития регионов в настоящее время имеет глобальный финансовый кризис, экономический и политический кризис Украины. Также проведенный анализ позволяет сделать вывод о существенных различиях в уровнях развития регионов, что прежде всего проявляется через показатели валового регионального продукта. Как следствие, это приводит к значительным региональным диспропорциям. Регионы по показателю ВРП на душу населения были разделены на четыре основные группы. Несмотря на то, что Днепропетровская область является регионом-лидером, на его примере были проанализированы тенденции социально-экономического развития данного региона в современных кризисных условиях.

***Ключевые слова:** регион, социально-экономическое развитие, политика развития, нестабильная фаза экономики.*